

Miniportrék az augusztus 20-a alkalmából kitüntetett könyvtárosokról

Dancs Szabolcs
 dancs.szabolcs@oszk.hu
 CELISR főszerkesztő

Augusztus 20-a alkalmából több könyvtároskolléga is állami elismerésben részesült. Az alábbiakban röviden ismertetjük az életútjukat, valamint „mini interjúk” formájában arról kérdezzük a kitüntetetteket, hogy miért választották ezt a pályát, mit jelent számukra a könyvtárosság, és hogyan látják a szakma jövőjét.

Mindemellett – nem utolsósorban – mindannyiuknak nagy szeretettel gratulálunk!

Ásványi Ilona, a Pannonhalmi Főapátsági Könyvtár igazgatója, az Egyházi Könyvtárak Egyesülésének korábbi elnöke, kiemelkedő tevékenysége elismeréseként Magyar Arany Érdemkereszt polgári tagozat kitüntetésben részesült.

Fotó: Balogh Ferenc

Miért választotta ezt a pályát?

Ismerve a könyvtárostársadalmat, különösen a korosztályomat, ahogy sokan mások, én sem könyvtárosnak készültem elsősorban, hanem tanárként képzeltem el a jövőmet – a magyar szak mellé választottam a könyvtárat. A Gondviselés Pannonhalmára vezetett, és néhány év tanítás után a bencés gimnáziumban teljes állásban a könyvtárba kerültem, egy különleges gyűjteménybe, melynek elődje volt az első könyvtár Magyarországon. Azért jött létre, mert a bencés szerzetesrend alapítója, Szent Benedek Regulájában nagyon fontosnak tartotta az olvasást.

Mit jelent az Ön számára a könyvtárosság?

A könyvtárosság egy szakma, amit lehet hivatásként és foglalkozásként is művelni. Számomra szolgálatot jelent, folyamatos segítségnyújtást, átadását mindannak, amit tudok, a legjobb tudásom szerint. Az egyházi könyvtárak – melyek történeti, és ha kurrens irodalmat is gyűjtenek, modern teológiai szakkönyvtárnak

is nevezhető – könyvtárhasználói kutatók, doktori iskolások, szakdolgozók. Afféle szürke eminenciásként gyakran névtelenségben maradva, mint a középkori kódexmásolók segítőjük, segítem az ő munkájukat.

Hogyan látja a szakma jövőjét?

A szakma az elmúlt másfél évszázadban, mióta önálló foglalkozásnak tekinthető, nagyon sokat változott, ahogy majdnem minden szakma. Jeles elődünk, Dávid Antal 1937-ben a könyvtárosképző tanfolyamon így foglalta össze a jó könyvtáros ismérveit: „lehetőleg magas fokon kiművelt tiszta fej és egészséges tiszta szív.”¹ Az alapképességek és készségek nem változtak. Ezekhez társulnak a modern kor követelményeinek megfelelő kompetenciák. Ha ezeket újra és újra tudatosítjuk és nyitottak vagyunk a folyamatos tanulásra, akkor mindig meg-megújulva, más-más formában, de a szakma, a könyvtár és a könyvtáros hatékonyan megtalálja helyét és feladatát a változó világban.

Pályakép

1990-től a Pannonhalmi Főapátsági Könyvtár könyvtárosa, 1998-tól helyettes igazgatója, 2018-tól igazgatója. 1999–2004 között az Egyházi Könyvtárak Egyesülése titkára, 2004-től 2007-ig elnöke, 2007-től 2010-ig elnökségi tagja, 2016-tól 2022-ig ismét elnöke. 2000 és 2009 között az Országos Katolikus Gyűjteményi Központ könyvtári referense. 2001 óta könyvtári szakértő. 2006-tól 2012-ig vezető szakfelügyelő.

Tevékenyen hozzájárult ahhoz, hogy az 1950-től a rendszerváltásig tartó kényszerű csend után megváltozott gazdasági, társadalmi, politikai változások közepette a muzeális és modern gyűjteménnyel rendelkező pannonhalmi könyvtárban a munka szakszerűbbé váljon és megnyissa kapuit a kutatók előtt.

Az Egyházi Könyvtárak Egyesülése képviselőjeként eredményesen közvetített a különböző felekezeti könyvtárak, valamint az egyházi könyvtárak és a szakma, továbbá az egyházi fenntartók és állami döntéshozók között. Részt vett országos szakmai projekteken: bizottságok, kuratóriumok munkájában, konferenciákat, továbbképzéseket szervezett. Újra indította az EKE Hírlevelet, honlapot, levelezőlistát, névtárat.

Elbe István Zoltán, az MNMCK Országos Széchényi Könyvtár gyűjteményszervező könyvtárosa és Információszolgáltatási Igazgatóságának volt vezetője, kiemelkedő tevékenysége elismeréseként Magyar Arany Érdemkereszt polgári tagozat kitüntetésben részesült.

Miért választotta ezt a pályát?

Szeretem a könyveket, és nemcsak a tartalmuk miatt, hanem fizikai valójukban is. Éppen ezért szeretem a velük való törődést, gondoskodást. (Óriási tiszteletem a könyvrestaurátoroké.) Már gyermekkoromban különböző szempontok szerint rendeztettem fokozatosan növekvő magánkönyvtáramat. (Először a családi könyvtárunkat kebeleztem be: apránként kizárólagos tulajdonjogot nyilvánítva a kötetek felett.) Ebből természetszerűleg következett, hogy az amatőr szenvedély később átcsapott hivatássá. Talán egyike vagyok azon ritka „állatfajnak”, aki nem kényszerűségből sodródott a bölcsész vagy a tanári pályáról a könyvtárba, hanem eleve könyvtáros akart lenni, és nagyjából meg is maradt annak.

¹ Dávid Antalnak az 1937. évi könyvtárosképző tanfolyamon tartott előadásából vett idézet. Forrás: Káplány, G. (1943) Könyvtárak korszerű rendezése és fejlesztése, A Technológiai Könyvtár Barátainak Egyesülete, Budapest

Mit jelent az Ön számára a könyvtárosság?

Egy életre szóló elköteleződés és lojalitás a nemzet könyvtára és gyűjteménye iránt. Mondom ezt akkor is, ha ez a kijelentés digitális korunkban teljesen korszerűtlenül hangzik. Számomra nagy megtiszteltetés, hogy 33 éve a magyar írott kulturális emlékezet központi őrhelyén dolgozom. Ebben benne van a könyvtár 222 éves múltja, és benne van az is, hogy ez az intézmény az összmagyarság könyvtára, gyűjtőterülete nem Hegyeshalomtól Záhonyig, hanem a Kárpát-medence vonatkozásában Pozsonytól Brassóig terjed.

Hogyan látja a szakma jövőjét?

Szerintem a „vajúdás” nehéz éveiben vagyunk, annak minden velejárójával együtt. A 21. század elején olyan erőteljes változások következtek be, amelyekre a szakma vagy nem tudott időben reagálni, vagy a magyar társadalom-politika színterén nem volt elég erős a befolyása. Még mindig úgy érzem, hogy túl gyenge a hangunk, és inkább csak tehetetlen szemlélői vagyunk a jelenleg zajló folyamatoknak. Ugyanakkor a szülésnek gátat vetni nem lehet, és könnyen megtörténhet, hogy a fürdővízzel együtt kiöntik a gyereket is. Az rendben van, hogy az információs kihívásokra legyenek naprakész válaszaink, és legyünk jelen a virtuális térben, de közben nem szabad elfelejteni olyan alapvetéseket, amelyek megtartanak a valóság talaján.

Pályakép

Könyvtárosi pályafutását az Országos Széchényi Könyvtár Főlépítvány Központjában kezdte 1991-ben. Szakirányú tanulmányait a munkája mellett végezte el. 1995-ben a fenti osztály Könyvforgalmi csoportjának vezetője lett, 1998-tól kinevezték a Raktári osztály élére. 2011-től 2020-ig az Információs-zolgáltatási Igazgatóságot vezette. Jelenleg az Állománygyarapítási és -nyilvántartási Osztályon gyűjteményszervező könyvtáros. Osztályvezetőként, majd később igazgatóként részt vett a nemzeti könyvtár elhelyezését célzó építészeti tervek kidolgozásában, a raktári térgazdálkodás és logisztika, valamint a könyvtári állományvédelem és digitalizálás irányításában. Ilyen volt például az OSZK Archivális Raktár (Piliscsaba) könyvtárszakmai tervezésének irányítása, illetve részvétel az OSZK Digitalizáló Központjának építészeti és logisztikai tervezésében, valamint a kivitelezés felügyelete.

Tudományos és ismeretterjesztő tevékenysége elsősorban a nemzeti könyvtár népszerűsítését szolgálja. Kutatási területe a XIX. századi könyv- és művelődéstörténet, ezen belül Kossuth Lajos torinói könyvtára.

Dr. Farkas Gábor Farkas, tudományos kutató, az MNMKK Országos Széchényi Könyvtár osztályvezetője – kiemelkedő tevékenysége elismeréseként Magyar Arany Érdemkereszt polgári tagozat kitüntetésben részesült.

Fotó: Visky Ákos

Miért választotta ezt a pályát?

Teljesen véletlenül. Bár jobban belegondolva, ennek így kellett lennie. Mindig szerettem a könyveket, állandóan olvastam, s a szegedi egyetem után Kulcsár Péter állást ajánlott az ELTE Egyetemi Könyvtárban. Rövid gondolkodás után igent mondtam, és az előtte való héten felkeresett középiskolákat felhívtam, hogy tárgyaltan a jelentkezésem. Így menekült meg tőlem a közoktatás...

Mit jelent az Ön számára a könyvtárosság?

Alapvetően a könyv és az olvasás szeretete, ami nem árt, ha kíváncsisággal is párosul. S ha még van hozzá mesélőkedv, akkor nagy baj nem lehet. Ráadásul sok borzalmas tulajdonságomból egyet kiemelek: szeretek könyveket pakolni, rendezgetni. Sokszor visszaélek a vendégjoggal, és másoknál is igazgatok a könyvespolcokon. Zavar az egymásra dőlő, fordítva fel tett könyvek látványa. Lehet, hogy ennek is van már valami latin kórneve.

Hogyan látja a szakma jövőjét?

Nagyon nehéz kérdés, szinte lehetetlen ezt jól megválaszolni. (1996-ban nem gondoltam, hogy 2024-ben számítógépen intézem a hivatali ügyeimet, nézem a filmet és hallgatom a zenét.) Nekem az a gyanúm, és ha tévedek és még élek, nyugodtan fejemre lehet olvasni huszonnyolc év múlva, hogy markánsan három részre válik majd a szakma: lesz egy igen szűk kutatóréteg (de az is lehet, hogy teljesen eltűnik vagy beépül az akadémiai-egyetemi szférába), akiknek tudományos területébe a hagyományos filológiai-történeti kutatások mellett már a digitális térrel való bibelődés is becsatlakozik; lesz egy kisebb professzionális könyvtárossréteg, akik ügyesen kezelik a modern technológiát, s feladatuk lesz az információhoz való gyors eljutás segítése; s lesz egy nagyobb, hagyományos könyvtári munkát elektronikusan végző csapat, akik felügyelik a remélhetőleg automatizált munkákat (pl. gyarapítás, feltárás, szolgáltatás), s megadják az első útba igazítást a virtuálisan vagy valóban betévedő felhasználónak.

Pályakép

Farkas Gábor Farkas Szegeden szerzett középiskolai tanári diplomát magyar nyelv és irodalom, valamint történelem szakon (MA, 1991), majd könyvtár szakon (BA, 1994), s végül elvégezte az irodalomtudományi posztgraduális képzést (PhD, 2008). Az ELTE Egyetemi Könyvtár munkatársa, osztályvezetője 1991–2008 között. 2008-tól az OSZK könyvtárosa; először a Régi Nyomtatványok Tára, majd 2020-tól a Muzeális Könyvtári Dokumentumok Nyilvántartó Iroda vezetője. Érdeklődési területe a művelődés- és tudománytörténet a kora újkorban, különös tekintettel a csillagászat- és a könyvtörténetre, illetve a mohácsi csata emlékezetkultúrája.

Dr. Hangodi Ágnes, az MNMKK OSZK Könyvtári Intézetének igazgató-helyettese, kiemelkedő tevékenysége elismeréseként Magyar Arany Érdemkereszt polgári tagozat kitüntetésben részesült.

Foto: Visky Ákos

Miért választotta ezt a pályát?

Orosz szakos gimnáziumi osztályba jártam, így egyetemre is erre a szakra jelentkezem, és az volt a tervem, hogy ha végzek, tanítani fogok. Mivel abban az időben csak kétszakos képzésekre lehetett jelentkezni, így találtam rá a könyvtár szakra. Remek és elhivatott, a könyvtárosszakmát alaposan ismerő tanárokat ismertem meg az akkori Könyvtártudományi Tanszéken, igazi példaképként tiszteltem őket a mai napig. Így lassan átalakultak a terveim, keresni kezdtem azt a lehetőséget hogyan kapcsolhatom össze a két területet. Ez végül mind a tanszéki, mind a jelenlegi munkám során sikerült: a könyvtárosvégzettségem segít abban, hogy átlássam, milyen képzésekre van szüksége az e területen dolgozó kollégáknak, meg is valósíthatom ezeket a tanfolyamokat, és korábbi egyetemi tevékenységemnek köszönhetően taníthatok is. Az orosz nyelv ismerete és a felnőttképzési szakmai munkám kapcsán kialakult kutatási területeim a tudományos munkára is lehetőséget biztosítanak.

Mit jelent az Ön számára a könyvtárosság?

A könyvtárosságot hivatásként élem meg, azzal a különlegességgel, hogy én nem közvetlenül az olvasókkal vagyok kapcsolatban, hanem a kollégáim, a könyvtárosok képzésével, kompetenciafejlesztésével foglalkozom. Nagyon büszke vagyok rá, hogy közvetlen munkatársaimmal együtt alapvégzettséget adó tanfolyamokat és továbbképzéseket szervezhetünk nemcsak az ország összes könyvtárosa, hanem a határon túli magyar ajkú könyvtárosok számára is.

Hogyan látja a szakma jövőjét?

Kíváncsian várom, hogyan alakul a jövőben szakmánk sorsa. Szeretném, ha a könyvtárosság eredeti vállalása, tehát a könyvtáros információközvetítő és a könyvtárhasználókat minden szempontból segítő szerepe megmaradna, de egyben azt kívánom, hogy ezeknek a szerepeknek az ellátásában a jövőben is mindig a legfrissebb tudást és a legmodernebb eszközöket használhassa fel. Mindez a szakmánk fennmaradásának lehetősége, de egyben feltétele is.

Pályakép

Könyvtár–oros nyelv és irodalom szakon végzett az ELTE-n, 1988-ban. Pályáját az ELTE BTK Könyvtártudományi Tanszékének könyvtárosaként kezdte, majd 12 éven keresztül tanársegédként, ill. adjunktusként tanított a tanszéken könyv-, könyvtár- és sajtótörténetet. 1993-ban védte meg bölcsészdoktori disszertációját, 1997-ben PhD-fokozatot szerzett. 2000 szeptemberétől az OSZK Könyvtári Intézetében dolgozik, a Könyvtártudományi Szakkönyvtárban kezdte, utána néhány évig a nyilvános könyvtárak jegyzékét vezette, majd 2004-ben az oktatási osztályra került oktatásszervezőnek, 2006 márciusától osztályvezetőként dolgozik. Feladatai közé tartozik a könyvtárszakmai képzések és továbbképzések engedélyeztetése, szervezése, lebonyolítása. 2022 novembere óta az intézet igazgatóhelyettese. 2001 óta szerepel a kulturális (könyvtári) szakértők névjegyzékén, oktatói feladatokat is vállal, és rendszeresen kap minisztériumi felkérést a könyvtárszakmai képzések vizsgabizottságaiban való részvételre. Vezetőségi tagja az MKE Társadalomtudományi szekciójának, és titkári feladatokat lát el a Kovács Máté Alapítvány² kuratóriumában.

Dömsödy Andrea, a Könyvtárostánások Egyesületének alelnöke, magas színvonalú szakmai munkájáért Magyar Ezüst Érdemkereszt polgári tagozat kitüntetését vehetett át.

Fotó: Nagy Krisztián

Miért választotta ezt a pályát?

Gyerekként is vonzott a kultúra és a tanítás. Már a gimnáziumban rájöttem, hogy az információk megtalálásában sikeresebb vagyok, mint megtanulásukban. Az érettségim a választott tárgyam is a könyvtár lett. Hamar az is egyértelművé vált számomra, hogy bár szükséges a minél szélesebb műveltség, az nem elegendő. Ennek megértését és a tudáshoz való hozzáférést pedig azóta is szeretném minél többeknek elérhetővé tenni, így a könyvtár mellett pedagógia szakot végeztem az egyetemen, de már kezdetektől a két tudomány, a két pálya metszete foglalkoztatott.

Mit jelent az Ön számára a könyvtárosság?

Könyvtárosnak lenni egyszerre felelősség és lehetőség. Felelősség az információk, a kultúra megőrzése és annak hozzáférhetővé tétele, mely magában foglalja

² <http://www.kovacsmatealapitvany.hu/>

a használatra való képessé tételt is. Ez utóbbiban kiemelt felelősség az információs műveltség fejlesztése. A lehetőség oldal pedig számomra arról szól, hogy segíthetünk, szórakoztathatunk, taníthatunk, tanulhatunk, összehozhatunk...

Hogyan látja a szakma jövőjét?

Ha gyakorlati szempontból nézem, akkor sok félelem is megfogalmazódik bennem az anyagiak, az etikai kérdések, a tájékozatlanság, a túlzott digitális fókusz miatt. Ha elméletileg közelítem és a könyvtártudományban, a könyvtárakban, a könyvtárosokban rejlő lehetőségeket nézem, akkor sokféle pozitív jövőt tudnék felvázolni. Abban biztos vagyok, hogy könyvtárak lesznek. Lesznek jó, az adott kor igényeihez igazodó, de a hagyományokat, a felelősséget sem felejtő könyvtárak. A félelmem inkább arra vonatkozik, hogy ez hányaknak lesz elérhető a szó fizikai és szellemi értelmében is.

Pályakép

Dömsödy Andrea az ELTE könyvtár, valamint pedagógia szakán szerzett diplomát, majd néhány évnyi könyvtári munkát követően az ELTE Neveléstudományi Doktori Iskolájában ösztöndíjasként könyvtár-pedagógiai témával szerzett fokozatot. Több mint húsz éven át dolgozott az Országos Pedagógiai Könyvtár és Múzeum iskolai könyvtári referenseként. Jelenleg az ELTE Pedagógiai és Pszichológiai Kar könyvtárosa. Munkája mellett 2008 óta a Könyvtárostanárok Egyesületének alelnöke és több könyvtárszakmai bizottság tagja. Oktatott több felsőoktatási intézményben és továbbképzésen, jelenleg az egri egyetem könyvtárostanárok-képzésében és a Könyvtári Intézet tanfolyamain aktív. Számos elméleti és módszertani iskolai könyvtári publikáció szerzője, szerkesztője. Szakterülete az iskolai könyvtárügy, a könyvtár-pedagógia és azon belül kiemelten a használóképzés.

Tóth Csilla Mónika, a Széchenyi István Egyetem Egyetemi Könyvtár és Levéltár igazgatója, az Egyetemi Könyvtárigazgatók Kollégiumának elnökhelyettese, magas színvonalú szakmai munkájáért Magyar Ezüst Érdemkereszt polgári tagozat kitüntetését vehetett át.

Miért választotta ezt a pályát?

A könyvtárosspálya választása gyakran a személyes érdeklődésből és szenvedélyből fakad, nálam sem volt ez másképp. Mindig is vonzottak a könyvek és az információk; és az a lehetőség, hogy tudást oszthatok meg másokkal, meghatározó szerepet játszott a döntésemben. Bár pedagógusként végeztem, a főiskola után a soproni Városi Könyvtárban kezdtem el dolgozni, és már az első év végére világossá vált számomra, hogy ez az igazi hivatásom.

A könyvtári munka során fokozatosan megismertem és megszerettem a szakma minden területét. Először segédkönyvtárosi képesítést szereztem, majd folytattam tanulmányaimat, előbb alapképzésben, majd mesterszakon is a könyvtár szakot választottam. A könyvtárosi pálya számomra azért vonzó, mert lehetőséget ad arra, hogy segítsék másoknak hozzáférni az információhoz, fejlődni és tanulni.

Emellett a szakma különleges vonzereje abban rejlik, hogy közvetlen hatással lehetek a közösségre. Támogathatom a kulturális, oktatási és kutatási célokat, ami nemcsak felelősség, hanem egyben motiváló és inspiráló feladat is.

Mit jelent az Ön számára a könyvtárosság?

Könyvtárosként dolgozni számomra sokkal több, mint egy egyszerű munka – ez egy hivatás, amely lehetőséget ad arra, hogy közvetlenül hatással legyek az emberek életére és hogy a tudás iránti szenvedélyemet mások javára fordítsam. A könyvtárosok szerepe messze túlmutat a könyvek katalogizálásán és kölcsönzésén. A könyvtár egy olyan hely, ahol támogatjuk az emberek információs igényeit, segítjük a kutatást, az önképzést és hozzájárulunk a közösség fejlődéséhez.

Úgy gondolom, hogy amit szívből és szeretettel végzünk, az soha nem megterhelő. Én élvezem a munkámat, és különösen hálás vagyok azért, hogy sikerült egy kiváló csapatot kialakítanunk. Véleményem szerint ez minden eredmény alapja. A könyvtárosság ugyanakkor folyamatos tanulást és alkalmazkodást is jelent, hiszen a technológiai és társadalmi változásokkal lépést kell tartanunk, hogy mindig a lehető legjobb szolgáltatást nyújthassuk a közösségnek.

Ez a szakma számomra a lehetőségek tárháza: hozzájárulhatok az emberek fejlődéséhez, támogathatom a tudáskeresést, és elősegíthetem a közösségi értékek erősítését.

Fotó: Majer Csaba József

Hogyan látja a szakma jövőjét?

A könyvtárosság jövője valóban izgalmas, dinamikusan változó és számos kihívást tartogat. A technológia gyors fejlődése és az információs igények átalakulása jelentős hatást gyakorol a szakmára. Az egyetemi könyvtárosok szerepe mára már túlmutat a hagyományos könyvtárosi feladatokon. Mindent megteszünk azért, hogy lépést tartsunk a változásokkal, és hogy minél hatékonyabban támogassuk a hallgatókat tanulmányaikban, valamint az oktatókat, kutatókat és PhD-hallgatókat a publikálási folyamatokban való eligazodásban. Ez az új irányvonal számunkra is kihívást jelentett, de kollégáimmal együtt folyamatosan fejlesztjük magunkat, és teljes erőnkkel segítjük az egyetemi közösséget.

A jövő könyvtárai valószínűleg egyre inkább digitális központokká válnak, ahol nemcsak a nyomtatott könyvek, hanem online adatbázisok, e-könyvek és egyéb digitális tartalmak is központi szerepet kapnak. Emellett a könyvtárak közösségi és kulturális központokként is egyre inkább funkcionálnak, teret adva különféle rendezvényeknek, workshopoknak és közösségi programoknak.

Az innovációra való nyitottság és az alkalmazkodóképesség kulcsfontosságú lesz ahhoz, hogy a könyvtárosság megőrizze relevanciáját és hatékonyságát a

jövőben. Az a célunk, hogy a technológiai és közösségi változásokra reagálva továbbra is értékes, megbízható szolgáltatásokat nyújtsunk, és hogy a könyvtárak továbbra is az információszerzés és a tanulás központjai maradjanak. 2022-től a győri Dr. Kovács Pál Könyvtár és Közösségi Tér Segédkönyvtáros szakmai képzésében oktatóként vesz részt.

Pályakép

Rábaközi kisvárosból, Kapuvárról származik. 2002-ben a Berzsényi Dániel Főiskola Bölcsészettudományi Karán tanító–magyar szakos diplomát szerzett. 2023-ban az Egyetemi Könyvtárigazgatók Kollégiumának elnökhelyettesévé választották. 2023 szeptemberében elnyerte az "Egyetemi Közösségért Díjat" a Széchenyi István Egyetemen. További tanulmányait a Nyugat-Magyarországi Egyetem Savaria Egyetemi Központjában (NYME-SEK) folytatta, ahol 2010-ben informatika–könyvtáros és információ–bróker menedzser szakon végzett. Ezt követően az ELTE Bölcsészettudományi Karán (ELTE-BTK) szerzett mesterképzésen okleveles informatikus könyvtáros szakképzettséget. Diplomamunkái a tudásmenedzsment és a könyvtári minőségmenedzsment, illetve minőségbiztosítás területeire fókuszáltak. Emellett elvégezte a Szegedi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Karának régikönyves könyvtárosképzését is. Szakmai tudását a Könyvtári Intézet minőségirányítási, minőségmenedzsment, könyvtári szakértői és vezetési ismeretek területén szervezett képzéseiben tovább mélyítette. Szakmai pályafutását 2003-ban kezdte a soproni Széchenyi István Városi Könyvtár Állománygondozási és Informatikai Osztályán, emellett heti néhány órában a brennbergbányai fiókkönyvtár vezetését is ellátta. 2007 és 2009 között olvasószolgálati osztályvezetőként dolgozott, majd 2010-től az Állománygondozási és Informatikai Osztály, valamint két fiókkönyvtár munkáját irányította. Ezenfelül a Könyvtárellátási Szolgáltató Rendszer (KSZR) keretében 26 kistélepülési könyvtár ellátásának szervezésében is részt vett. 2013-ban csatlakozott a Széchenyi István Egyetem Egyetemi Könyvtárának Állományfeldolgozó és Informatikai Osztályához, ahol osztályvezetői feladatokat is ellátott. A Könyvtár Minőségirányítási Tanácsának elnökeként aktív szerepet vállalt abban, hogy a könyvtár megszerezze a Minősített Könyvtár címet. 2019 szeptemberében megbízták a könyvtár vezetésével, 2021-től a Széchenyi István Egyetem Egyetemi Könyvtár és Levéltár igazgatója. Vezetése alatt 2022-ben második alkalommal nyerte el az intézmény a Minősített Könyvtár címet. 2023-ban az Egyetemi Könyvtárigazgatók Kollégiumának elnökhelyettesévé választották. 2023 szeptemberében elnyerte az Egyetemi Közösségért Díjat a Széchenyi István Egyetemen.

Drótos László, az MNMCK Országos Széchenyi Könyvtár rendszerkönyvtárosa, könyvtári szakterületen hosszabb időn át végzett kiemelkedő teljesítménye elismeréseként Szinnyei József-díjat vehetett át.

Miért választotta ezt a pályát?

Fiatalként engem a természettudomány érdekelt, könyvtárban csak nyári munkán, illetve később az egyetemi tanulmányaim alatt fordultam meg. A földtudományi szak elvégzése után a Földtani Intézetbe kerültem, ahol akkoriban jelentek meg az első asztali számítógépek, és mivel nekem már volt némi tapasztalatom ezekkel, a terepmunkát felváltotta a programozás. De a PC-knél még izgalmasabb volt a hálózatok világa, így amikor lehetőségem nyílt rá, átszerződtem a Miskolci Egyetem könyvtárába³, ahol előbb Nedix, majd X.25, végül pedig már valódi internetkapcsolat is volt.

³ Miskolci Egyetem, Könyvtár, Levéltár, Múzeum

Mit jelent az Ön számára a könyvtárosság?

Gyűjtögetés, rendszerezés, szolgáltatás – ezek azok az aspektusai a könyvtárosságnak, amelyek miatt megszerettem ezt a szakmát. Amikor néhány lelkes kollégával a kilencvenes évek közepén elindítottuk a Magyar Elektronikus Könyvtárt, a hálózaton szétszórta dokumentumokat akartuk összegyűjteni, katalogizálni és elérhetővé tenni minél több embernek. Hogy ez a kezdeményezés sikeres lett, azt kivételes szerencsének tartom, és hálás vagyok mindenkinek, aki segített benne.

Hogyan látja a szakma jövőjét?

Nagyon változatos lett ez a szakterület és biztos vagyok benne, hogy a könyvtárosság nem fog kihalni, mert az információtengeren való eligazodáshoz kellenek a jól képzett navigátorok. Ráadásul már nemcsak az emberek igénylik a rendszerezett, jó minőségű és hiteles információkat, hanem a mesterséges intelligenciák tanításához is ilyenekre van szükség.

Pályakép

Drótos László 1959. március 1-én született Miskolcon, és ott végezte az iskolai tanulmányait is. 1982-ben geológusként diplomázott a Miskolci Egyetemen, majd 1990-ig a Magyar Állami Földtani Intézetben dolgozott. Ezután visszatért az egyetem könyvtárába, ahol egyik feladata a számítógépes adatbázisokból való tájékoztatás volt. Itt kezdett el foglalkozni az online forrásokkal: gopher- és webszervereket fejlesztett, tájékoztató anyagokat írt, hírlevelet szerkesztett, és oktatta is a hálózatok használatát. 1993-ban az általa indított Katalist levelezőlistán javasolta a Magyar Elektronikus Könyvtár létrehozását. A MEK az egyik legismertebb könyvtári szolgáltatás, 1999 óta az Országos Széchényi Könyvtárban működik. Drótos László 2001-ben csatlakozott az OSZK-ban létrejött önálló osztályhoz, ahol részt vett az e-folyóiratok és a digitális képek gyűjteményeinek fejlesztésében is. 2017-től főként a nemzeti könyvtár webarchívumán dolgozik. Munkáját több díjjal is elismerték, legutóbb 2023-ban Széchényi Ferenc-emlékérmét kapott, 2024-ben pedig Szinyei József-díjban részesült.

Karácsony Gyöngyi, a Debreceni Egyetem Egyetemi és Nemzeti Könyvtárának főigazgatója, könyvtári szakterületen hosszabb időn át végzett kiemelkedő teljesítménye elismeréseként Szinyei József-díjat vehetett át.

Miért választotta ezt a pályát?

Mondhatni, véletlenül: az egyetemi felvételin egy pont híján nem vettek fel történelem–angol szakra, ezért átjelentkeztem az akkor induló informatikus könyvtár–angol szakpárra. Aztán a képzés során közelebb került hozzám a könyvtárosi pálya; a Debreceni Orvostudományi Egyetem könyvtárában töltött gyakorlatok egy rendkívül összetett, színes és izgalmas pályaképet rajzoltak fel. Egy változóban levő területet láttam, amiben rengeteg lehetőség van.

Ez volt az az időszak, amikor az internet és annak különböző szolgáltatásai (ftp, gopher, böngészők) megjelentek, és kézzelfoghatóvá vált számomra, amit Horváth Tibor az informatikus-könyvtárosok küldetéséről mondott: összekötők vagyunk az informatikusok és a könyvtárosok között.

Felfedeztem, hogy a felhasználóknak alapvetően információra van szükségük, ami nem köthető a mi könyvtári állományunkhoz és a formátumhoz sem. Nagyon izgalmas volt nyomozni, tájékozódni, kapcsolatokat építeni annak érdekében, hogy megtanuljuk, hogyan segítsünk hozzájutni a kutatáshoz vagy a gyógyításhoz szükséges tudáshoz. Ugyanekkor indult az orvostanhallgatók könyvtárhasználati képzése, amibe szintén bekapcsolódtam, és ahol azonnali sikerélmény volt átadni az adatbázis-használati ismereteket az egyetemistáknak.

Azt is észrevettem, hogy sokszor nem értik meg egymást a különböző szereplők: a felhasználó, a könyvtáros és az informatikus. Gyakran volt szükség arra, hogy magyarról magyarra fordítsam a nézőpontokat, minden szereplő számára érthető és elfogadható módon fogalmazzam meg egy-egy szolgáltatás körvonalait.

Az angol szakon elsajátított nyelvtudást és kulturális ismereteket is jól tudtam használni a külföldi partnerekkel folytatott kommunikációban.

Szóval egymásra találtunk: egy újfajta könyvtárosi feladatkör és én – s olyasmi hallgatólagos szerződést kötöttünk egymással, hogy ez egy dinamikus dolog, ami folyton változik és mindig tartogat fejlődési lehetőséget.

Mit jelent az Ön számára a könyvtárosság?

Elsősorban a fent említett összekötő-mediátor szerepet jelenti számomra. Azt jelenti, hogy mindazt a tudást, szemléletet és értékrendet, amit a szakma jelent, azt elsősorban a partnereink, a felhasználók és a döntéshozók munkájának támogatására fordítjuk – még hozzá rendszerszinten. Vagyis sosem egyetlen személy „kiszolgálásában” gondolkodom, hanem elhelyezem azt egy rendszerben. Ehhez szükséges megérteni a szereplők motivációit, céljait, de az is elengedhetetlen, hogy az általam képviselt szakma és szervezet céljaival,

feladataival keretezzem. Ezek a nézőpontok óhatatlanul is konfliktusokat generálnak, hiszen mindenki problémája-kérése egyedi, nekünk mégis rendszerszintű válaszokat szükséges kidolgoznunk. Ez még akkor is igaz, ha mindenki ugyanazt az anatómiai atlaszt keresi (ugyanaz a kérés), ám a példányszám véges: hogyan szolgáltatod igazságosan?

Úgy látom, ez a mediátor szerep kicsit kívülálló – olyan értelemben, hogy egy rendszer része vagyunk, ám képesek azt objektíven, kicsit eltávolodva nézni és alakítani –, ez pedig egy másik nagyon fontos értéket képvisel számomra: a proaktivitást. Én egy magas energiaszinten működő ember vagyok, ezért is fontos számomra, hogy hatással tudjak lenni a dolgok menetére. A szolgáltató könyvtár koncepciója erre nagyon sok lehetőséget ad: nem mi vagyunk a főszereplők, még csak nem is a rendező, de egy jó rendezőasszisztens vagy operatőr szerep talán jó hasonlat lehet.

Összefoglalva: a könyvtárosság nekem rendszerszemléletet, közvetítő szerepet, proaktivitást, folyamatos fejlődési lehetőséget és változásmenedzsmentet jelent.

Hogyan látja a szakma jövőjét?

Ez érdekes kérdés..., mert mit is jelent a „szakma”? Én kizárólag az egyetemi könyvtári szegmensről tudok nyilatkozni. Ezen a területen állandó változást tapasztalok, amióta csak elkezdtem a pályát. Azt láttam-tanultam, hogy a változásokra figyelni és azokhoz alkalmazkodni kell; sőt: be kell kapcsolódni, részt venni a folyamatokban, és szüntelenül keresni a helyünket, a lehetőségeket. S mivel lehetetlen újabb és újabb feladatokat halmozni a meglévőkre és magas színvonalon teljesíteni mindenben, szükségszerű elengedni azt, ami már nem szolgál minket. Mindez nagyfokú tudatosságot igényel.

Én úgy hiszem, ha a szakma (azon belül bármely könyvtártípus) képes a környezete változásainak érzékelésére, saját erősségeinek és gyengeségeinek őszinte feltárására, ezek alapján értékajánlat megfogalmazására, stratégia és cselekvési terv kidolgozására és ezeket támogató kommunikációra, akkor nagyon sok potenciált fog találni. (Az értékajánlat szó talán magyarázatra szorul: azt értem ezalatt, minél konkrétabban szükséges megfogalmazni azt, hogy kinek miben támogatjuk az életét, munkáját.) Ez tehát intézménytípusonként és talán könyvtáranként eltérő – már csak azért is, mert a belső erőforrásaink nem egyformák.

Szóval én úgy látom, hogy fényes lehet a jövő, bár előfordulhat, hogy ehhez újra kell keretezni a működésünket és át kell lépni a saját árnyékunkat.

Pályakép

Karácsony Gyöngyi egyetemi tanulmányait Debrecenben végezte: 1994-ben a Kossuth Lajos Tudományegyetemen informatikus könyvtár–angol szakon, 2020-ban a Debreceni Egyetemen vezetés–szervezés szakon szerzett diplomát. 1994-től a Debreceni Orvostudományi Egyetem könyvtárában dolgozott; 2001-től a jogutód Debreceni Egyetem Egyetemi és Nemzeti Könyvtárának munkatársa, 2006-tól főigazgató-helyettese, 2013-tól főigazgatója.

Pályája elején a kis létszámú orvosi könyvtárban szinte valamennyi hagyományos könyvtári feladatkört volt alkalmá megismerni, de egyre nagyobb mértékben kapott számítógépes és online végzendő (dokumentumfeldolgozás, adatbázis-alapú szolgáltatás, szaktájékoztató, információforrások rendelése, honlapkészítés stb.) feladatokat. A kezdetektől bekapcsolódott az orvostanhallgatók könyvtárhasználati és információkeresési ismereteit megalapozó képzésekbe és a debreceni felsőoktatási intézmények közös elektronikus könyvtári rendszerének bevezetésébe.

Figyelme és feladatai mindig a legújabb fejlesztésekhez, trendekhez kötődtek. Ezek intézményi bevezetésében és a korszerű irányba mutató szolgáltatás-szervezésben, projektek és pályázatok lebonyolításában rendre oroslánrészt vállalt: közös keresők, intézményi repozitórium, az intézményi tudásvagyon reprezentálása, open access, open science.

Felső vezetőként fókuszában a csapatok és szervezetek hatékony és eredményes (együtt)működése áll a 21. századi, kiszámíthatatlanul változó környezetben.

Aktívan vállal hazai és nemzetközi szakmai közéleti feladatokat és szerepet, számos publikáció és konferencia-előadás szerzője.⁴

⁴ <https://tudoster.idea.unideb.hu/hu/szerzok/361>